דשיחלא קמא. בלע"ז פוסט"ל. אותן שהיו במעיה בשעה שנטרפה כולן אסורות דעובר ירך אמו הוא ועמה נטרפו: **מכאן ואילך.** היל והזכר גורמין להם שיבאו ודבר אסיסור והיתר גרמו לו שיגדל מותר: **ושוין.** ר' אליעזר ורבנן דפליגי בולד בהמה טרפה: **בדספנא מארעא.**

שיחלא קמא אסירא מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר איתיביה רב אשי לאמימר [א]ושוין בביצת טריפה שאסורה מפני שגדלה באיסור התם בדספנא מארעא ולישני ליה בשיחלא קמא אם כן גדלה גמרה מיבעי ליה אלא הא [ב]דתנן [ג]ולד טרפה ר' אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח ור' יהושע אומר [ד]יקרב במאי קא מיפלגי [ה]בשנטרפה ולבסוף עיברה ר' אליעזר סבר [ו]זה וזה גורם אסור ורבי יהושע סבר זה וזה גורם מותר אי הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט להודיעך כחו דר' יהושע דאפילו לגבוה נמי שרי וליפלגו להדיוט להודיעך כחו דרבי אליעזר דאפילו להדיוט נמי אסור [ז]כח דהיתרא עדיף ליה ומודים בביצת טרפה שאסורה בדספנא מארעא דחד גורם הוא רב אחא סבר לה כרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר כדאמרן רבינא לא סבר לה כדרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר בהאי לישנא אמר אמימר הני [ח]ביעי דספק טרפה דשיחלא קמא משהינן להו אי הדרה וטענה שריין ואי לא אסירן איתיביה רב אשי לאמימר ומודים בביצת טרפה שאסורה מפני שגדלה באיסור אמר ליה התם בדשיחלא קמא אם כן גדלה גמרה מבעי ליה תני גמרה אלא הא [ט]דתנן ולד טרפה ר' אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח ר' יהושע אומר יקרב במאי מיפלגי כשעיברה ולבסוף נטרפה [י]רבי אליעזר סבר [יא]עובר ירך אמו הוא ור' יהושע סבר [יב]עובר לאו ירך אמו הוא אי הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט להודיעך כחו דרבי יהושע וליפלגו בהדיוט להודיעך כחו דרבי אליעזר כח דהיתירא עדיף ליה ומודים ודאי בביצת טריפה שאסורה בדשיחלא קמא מאי טעמא גופה היא והלכתא [יג]בזכר כל שנים עשר חדש בנקבה כל שאינה יולדת אמר רב הונא כל בריה שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש אמר רב פפא שמע מינה מדרב הונא הא [יד]דאמר שמואל קישות שהתליע באיביה אסורה הני

מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר. מע"ג דנסוף כתובות (דף קיח:) פסקינן כר' יהודה בפרדות דמספקא ליה בפרק אותו ואת בנו (לקמן דף עט.) מי חוששין לזרע האב או לא היינו במילתא דשרי כל חד באפי נפשיה ולא שייך זה וזה גורם אבל הכא דחד אסור וחד שרי הוי ליה זה וזה גורם: **ושוין בביצת טרפה שהיא אסורה.** לא כמו שפירש הקונטרס דקאי אפלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע אלא קאי אפלוגתא דבית שמאי ובית הלל דפליגי בתמיתין במסכת עדיות (פ"ה מ"ח) דתנן התם בית שלא נבלה שכמותה נמכרת בשוק ב"ש מתירין ובית הלל אוסרין ומודים בבית שלא טרפה שאסורה מפני שגדולה באיסור ואם תאמר דהשתא חשבי בית הלל בית נבלה כבשר דאסרי אפילו כמותה נמכרת בשוק ובפרק קמא דבילה (דף ו:) אמרינן השותט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב ואפילו רבי יעקב לא פליג [כ]אלא דקאמר אם היו מעורות בגידים אסורות אבל בשאינן מעורות מותר ותיכן בהלכות גדולות דגבי איסור נבלה דאוריתא החמירו אבל בשר עוף בחלב דרבנן הקילו ורביו אם תירץ דבבית נבלה החמירו משום דנבלה הוי דבר האסור אבל בשר עוף בחלב דהוי היתר לכל חד וחד באפי נפשיה שרי ולפירושו מתישב מה שמפרש בערוך [כא] דהא דאמר בריש פרק הדר עם הנכרי (עירובין דף סב:) דאפילו ביעתא בכותחא לא ליסרי אינש קמי רביה דהיינו כגון ששחט התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות דאי בשתים ביצים אותן אין לריכין היתר דאין לך ע"ה שלא ידע שמותר בחלב ולפי תירוץ הלכות גדולות קשיא מאי אפילו דקאמר אפילו ביעתא בכותחא אטו מי פשוט היתר זה כל כך טפי משאר מילי הא פלוגתא היא דלמאן דאמר בשר עוף בחלב דאורייתא אסירא מידי דהוה אבילת נבלה ויש לומר דלהכי קאמר אפילו שכל העולם היו נוהגין בו היתר ובפרק קמא דבילה (דף ו:) גמי פשיטא ליה לש"ס דשרי גבי הא דאמר רב בילה עם יציאת רובה נגמרה דקאמר למאי איצטרי דשרי לאוכלה בחלב הא בעי אמה אסירא והתניא השותט התרנגולת כו' משמע דפשיטא ליה דלא הוה פליג רב ועוד י"ל דהיינו טעמא דאסרי ב"ה בילת נבלה גזירה אטו בילת

דאמר אסור הוה ליה זה וזה גורם ומותר. מע"ג דנסוף כתובות (דף קיח:) פסקינן כר' יהודה בפרדות דמספקא ליה בפרק אותו ואת בנו (לקמן דף עט.) מי חוששין לזרע האב או לא היינו במילתא דשרי כל חד באפי נפשיה ולא שייך זה וזה גורם אבל הכא דחד אסור וחד שרי הוי ליה זה וזה גורם: **ושוין בביצת טרפה שהיא אסורה.** לא כמו שפירש הקונטרס דקאי אפלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע אלא קאי אפלוגתא דבית שמאי ובית הלל דפליגי בתמיתין במסכת עדיות (פ"ה מ"ח) דתנן התם בית שלא נבלה שכמותה נמכרת בשוק ב"ש מתירין ובית הלל אוסרין ומודים בבית שלא טרפה שאסורה מפני שגדולה באיסור ואם תאמר דהשתא חשבי בית הלל בית נבלה כבשר דאסרי אפילו כמותה נמכרת בשוק ובפרק קמא דבילה (דף ו:) אמרינן השותט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב ואפילו רבי יעקב לא פליג [כ]אלא דקאמר אם היו מעורות בגידים אסורות אבל בשאינן מעורות מותר ותיכן בהלכות גדולות דגבי איסור נבלה דאוריתא החמירו אבל בשר עוף בחלב דרבנן הקילו ורביו אם תירץ דבבית נבלה הוי דבר האסור אבל בשר עוף בחלב דהוי היתר לכל חד וחד באפי נפשיה שרי ולפירושו מתישב מה שמפרש בערוך [כא] דהא דאמר בריש פרק הדר עם הנכרי (עירובין דף סב:) דאפילו ביעתא בכותחא לא ליסרי אינש קמי רביה דהיינו כגון ששחט התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות דאי בשתים ביצים אותן אין לריכין היתר דאין לך ע"ה שלא ידע שמותר בחלב ולפי תירוץ הלכות גדולות קשיא מאי אפילו דקאמר אפילו ביעתא בכותחא אטו מי פשוט היתר זה כל כך טפי משאר מילי הא פלוגתא היא דלמאן דאמר בשר עוף בחלב דאוריתא אסירא מידי דהוה אבילת נבלה ויש לומר דלהכי קאמר אפילו שכל העולם היו נוהגין בו היתר ובפרק קמא דבילה (דף ו:) גמי פשיטא ליה לש"ס דשרי גבי הא דאמר רב בילה עם יציאת רובה נגמרה דקאמר למאי איצטרי דשרי לאוכלה בחלב הא בעי אמה אסירא והתניא השותט התרנגולת כו' משמע דפשיטא ליה דלא הוה פליג רב ועוד י"ל דהיינו טעמא דאסרי ב"ה בילת נבלה גזירה אטו בילת

טרפה ובילת טרפה אסורה משום דגמרה באיסור ומיהו אין נראה תירוץ זה דהא לא גזרינן [ל] ביעי דשיחלא בתרא אטו ביעי דשיחלא קמא ואטו ביעי דספנא מארעא [מ]: **אלא** הא דתניא ולד טרפה [נ] כו'. ברייתא היא והוי מלי לאתויי מתניתין דתמורה (דף ג:) כל האסורים לגבי המזבח ולדותיהן מותרין רבי אליעזר אומר ולד טרפה לא יקרב לגבי מזבח ניחא ליה לאתויי ברייתא [ג] שרבי יהושע הוזכר בה: **במאי** קא מיפלגי בנטרפה. לשון הגמרא משמע דאי לאו דאמימר לא הוה קשה במאי קא מיפלגי אלא יש לומר משום דאסר אמימר דשיחלא קמא לא מיתוקש ליה פלוגתייהו בעובר ירך אמו ובעיברה ולבסוף נטרפה דאם כן קס ליה אמימר כרבי אליעזר דשמותי הוא ולאידך ליתנא דלקמן יש לפרש משום דקסבר טרפה אינה יולדת קא קשה ליה במאי קא מיפלגי דלא מיתוקמא פלוגתייהו בזה וזה גורם אסור ואם תאמר ואמאי לא ניחא ליה לרב אשי השתא לאוקומי פלוגתייהו בזה וזה גורם הא אמרינן ליה לרבי אליעזר בהדיא בפרק כל שעה (פסחים דף כז.) דאסר דקתני וכן היה רבי אליעזר אומר בכל איסורין שבתורה ויש לומר דשמא לא שמיע ליה לרב אשי הכא בריתא: **ורבי אליעזר סבר** זה וזה גורם אסור. כמו שהגירסא כאן כך יש לה להיות בפרק כל האסורין (תמורה דף לא.) ויש ספרים דגרסי בזכר עד י"ב חדש.

התם למאן דאמר טרפה יולדת פליגי כשנטרפה ולבסוף עיברה דרבי אליעזר סובר עובר ירך אמו הוא ולית[מ]: **אי** הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגו להדיוט. לשון אי הכי קשה דבכל ענין יכול להקשות כן וצריך למצוא טעם למה היה מתייישב הא דמיפלגי לגבוה אי הוה מפרש פלוגתייהו בעובר ירך אמו הוא יותר מהשתא דמוקי לה בזה וזה גורם ולאידך ליתנא מיפכא[מא]: **והלכתא** בזכר כל שנים עשר חדש. למאי דמסקינן השתא הלכתא דטרפה אינה יולדת לא מיתוקמא פלוגתייהו דרבי אליעזר ורבי יהושע אלא בעובר ירך אמו ורבי יהושע סובר לאו ירך אמו הוא וגבי בילה מודה כיון דאגידא בגופה כגופה דמיא ותימה דבריש שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מז.) משמע דאיפכא דאמר [מב]רבה פרה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא גופה היא תרנגולת מאי טעמא פירשא בעלמא היא ומשמע דאפילו ליתא לפרה גובה הכל מולדה ואמאי הא אפילו אי סייע הולד בנגיחה [מג]דאי וולדה נגחו לא היה יכול לגבות מן הולד כל הנזק היכא דליתא לפרה כיון דלאו ירך אמו הוא וגבי תרנגולת אמאי אינו גובה מבילתה ויש לומר דהתם מיירי בביצים גמורות דלא אגידי בגופה וגבי מזיק אמר ליה אייתי ראיה דהניא שעתה הוא אגידא בגופה ושקול וגבי טרפה אסור ולענין ולד היינו טעמא אף על גב דבעלמא עובר ירך אמו הוא לענין טרפות שאני דתלוי בחיות בהמה ולעובר יש לו חיות בפני עצמו ובנבלת קמא (דף מז. ד"ה מאי) אתרכתי בו:

הני

מסורת הש"ס

א) עדיות פ"ה מ"ח תמורה לא. ע"ש, ב) [ל"ל דתניא], ג) בכורות ז. תמורה ל: [ובמס עד:], ד) [תמורה לא.], ה) [וסס מהדרין פ. ע"ז מט. פסחים כז.], ו) [ברכות פ. וש"נ], ז) [ל"ל דתניא], ח) [ניטין כנ: מיר נא. כ"ק עח: סנהדרין (עה.) פ: תמורה י: יא. יט. כה. כה: ל: לא.], ט) לקמן סז., י) [ויקרא יא], כ) [עס ז.], ל) [בערך כתם], מ) ועיין תוס' עירובין סב: ד"ה אפילו ותוס' ביצה ו: ד"ה ביצים], נ) [ועיין תיעוב תוס: ניטין טז: ד"ה הא גנן], ס) [ל"ל רבא], ע) [ל"ל דהיא],

גליון הש"ם

גמ' רבי אליעזר סבר עובר ירך אמו. עיין רפ"ב דפרה:

מוסף רש"י

ולד טרפה. ואפילו תמיס הרי זה חם גורם (בכורות ז.). כח דהיתרא עדיף ליה. עוד לו להשמיענו כח דברי האמוראי, שהוא סומך על שמועתו ואינו יכול להתיר, אבל כח האוסרין מינה ראיה, שהכל יכולין להחמיר ואפילו בדבר המותר (ביצה ב.).

עין משפט נר מצוה

רלו א מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה (יט) [ז] סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סימן פו סעיף ג:

רלו ב מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הלכה יב:

ג [מיי' פ"ז מהלכות ע"ז הלכה יד סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סימן קמב סעיף יא]:

ד [מיי' פ"ג מהלכות מאכלות אסורות הלכה יא סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סימן מז סעיף יח:

ה [מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הלכה יג ופי"ב מהלכות שחיטה הלכה יז]:

רלח ו מיי' פי"ח מהלכות שחיטה הלכה ח סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סימן מז סעיף יח וסימן פו סעיף ט:

לעזי רש"י

פושטי"א. כמות הביצים בהטלה אחת.

שיטה מקובצת

[א] דהא לא גזרינן הכא ביעי: [ב] אלא הא דתניא ולד טרפה ברייתא היא והוה מצי: [ג] לאתויי ברייתא לפי שר' יהושע הוזכר בה:

רבינו גרשום

הכא תנאי היא: הוי זה וזה גורם דתרנגול דהיתירא ותרנגולת (דספק) דטרפה: בדספנא מארעא. דליכא זה וזה גורם: א"כ גדלה גמרה מיבעי ליה. כלומר אי בשיחלא קמא שהיו הביצי' במעיה כשנטרפה זהו גמרה באיסור' ולא גדלה דגדלה משמע דלאחר כן שנטרפה גדלה באיסור: במאי קא מיפלגי כגון שנטרפה ולבסוף עיברה. כלומר השתא דסבירא לן דטרפה יולדת ומשבחת במאי קא מיפלגי ר' אליעזר ור' יהושע: כשנטרפ' ולבסוף עיברה. אי ולד מותר באכילה דזה וזה גורם מותר לר' אליעזר ולרבי יהושע אסור: איתיביה רב אשי לאמימר ושוין בביצת טרפה כו'. כלומר היאך אמרת דטרפה אינה יולדת והא הכא דטרפה טענה ביצים: הכא במאי עסקינן בשיחלא קמא. כלומר שהיו במעיה קודם שנטרפה אבל לאחר שנטרפה לא טענה אלא הא דתנן ולד טריפה ר' אליעזר אמר לא יקרב כו'. כלומר השתא דאמרת דטרפה אינה יולדת ר' אליעזר ור' יהושע במאי קא מפלגי כו': והלכתא בזכר עד י"ב חדש. כלומר ספק טרפה זכר כל שמתקיים י"ב חדש ודאי לא טריפה הוא: אמר רב פפא ש"מ מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליע באביה כו'. כלומר ש"מ מדרב הונא דאמר כל שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש הא דאמר שמואל קישות שהתליע במחובר אסורה משום שרץ השורץ על הארץ: